

ПРО ЕТИЧНІ ПРИНЦИПИ АКАДЕМІЧНОЇ ПРАКТИКИ

У сучасному академічному співтоваристві до ідеалів доброчесності традиційно відносять відкритість і справедливість академічного середовища, репутацію, довіру, повагу і відповідальність, професійну компетентність і затребуваність учасників цього середовища в суспільстві.

На наш погляд, також необхідно виділити такі принципи.

1. Презумпція добропорядності учасників академічного середовища.

Проблеми недобросовісних академічних практик, у число яких входять плагіат, написання на замовлення наукових і кваліфікаційних робіт, фальсифікація результатів досліджень і т. д., не тільки підриває благополуччя академічних спільнот і порушує права його членів, а і плямує репутацію закладу, знижує цінність ступенів і звань, які цим закладом присуджуються.

Академічна спільнота довіряє своєму члену в тому випадку, коли він чесно і відповідально генерує академічний продукт. До тих пір, поки переконливо не доведено протилежне, академічне суспільство поважає права свого суб'єкта, але має повноваження на перевірку і оцінку результатів його академічної діяльності.

2. Професійна солідарність академічної спільноти.

Ключовими цінностями при взаємодії суб'єктів академічної спільноти в питаннях створення інтелектуальних продуктів є публічність і колективна відкритість, а також розумна критика академічних продуктів з оцінкою доцільності продукування до тих пір, поки не доведено їх необхідності.

3. Інтелектуальна свобода та моральна відповідальність суб'єктів академічної спільноти.

Ключовими цінностями академічної спільноти є творча свобода, яка обмежена особистістю самотійно, а також стандартами добропорядної академічної практики. Особливістю цінностей добропорядної академічної практики є те, що її учасники самотійно формують ці цінності і виробляють етичні рекомендації, які в добровільному порядку визнають усі члени академічної спільноти.

Звичайно як критерії формування етичних рекомендацій приймаються міжнародно визнані правила. При цьому ці правила вимагають безперервного вдосконалення і врахування національних особливостей, а також доручень конкретної академічної структури.

Таким чином, для нормального функціонування академічне середовище має спиратися не тільки на інститути саморегулювання, але і утворювати елементи етичної інфраструктури та інструменти надання етичного впливу на недобросовісних суб'єктів цього середовища. У свою чергу етична інфраструктура має базуватися на спеціальному органі або

комісії, які здійснювали б моніторинг і контроль над діями в академічній практиці.

При цьому етичні впливи можуть виражатися, наприклад, у вигляді осуду, зауваження або позбавлення академічного статусу, що впливає на професійну кар'єру недобросовісної особи. Разом з тим, реалізовані етичні принципи стають інструментом зміцнення конкурентоспроможності, престижу і репутації університетів.

Таким чином, розвиток університетського середовища показує, що воно має бути не тільки етично інституалізованим, а і володіти етичною інфраструктурою і інструментарієм етичного впливу на осіб, які вчиняють неетичні дії. Основним таким інструментом є стандарти доброчесної академічної практики.

А. О. Шевченко

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ МІЖ СТУДЕНТОМ І ВИКЛАДАЧЕМ

Одним з основних завдань Закону України про освіту (прийнятий від 05.09.2017 і набрав чинності 28.09.2017) є удосконалення правових механізмів реалізації конституційного права громадян на рівний доступ до якісної освіти на всіх рівнях; створення умов для освіти та самоосвіти особи упродовж життя (запровадження таких видів освіти, як формальної, неформальної та інформальної); удосконалення нормативно-правової бази освіти, зокрема розроблення новітніх програм, зорієнтованих на модернізацію системи перепідготовки, підвищення кваліфікації та стажування педагогічних, науково-педагогічних працівників і керівників навчальних закладів.

Стаття 42 Закону України «Про освіту» присвячена академічній доброчесності.

Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;